

POP Pankki -ryhmä
PUOLIVUOSIKATSAUS
1.1.–30.6.2017

SISÄLTÖ

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS	3
POP Pankki -ryhmä ja POP Pankkien yhteenliittymä	5
Toimintaympäristö	5
Keskeiset tapahtumat ensimmäisellä vuosipuoliskolla	6
POP Pankki -ryhmän tulos ja tase	7
POP Pankki -ryhmän keskeiset tunnusluvut*	7
Liiketoimintasegmenttien kehitys	8
Pankkitoiminta	8
Vakuutustoiminta	9
Luottoluokitukset	9
POP Pankki -ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallinta sekä riskiasema	10
Pankkitoiminnan riskit	10
Vakuutustoiminnan riskit	11
Vakavaraisuuden hallinta	11
POP Pankkien yhteenliittymän vakavaraisuuden yhteenveto	12
Loppuvuoden näkymät	13
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat	13
PUOLIVUOSIKATSAUS 1.1.–30.6.2017	14
POP Pankki -ryhmän tuloslaskelma	14
POP Pankki -ryhmän laaja tuloslaskelma	15
POP Pankki -ryhmän tase	16
Laskelma POP Pankki -ryhmän oman pääoman muutoksista	17
POP Pankki -ryhmän rahavirtalaskelma	18
POP Pankki -ryhmän rahavirtalaskelma	19
LIITETIEDOT	
LIITE 1 POP Pankki -ryhmä	20
LIITE 2 POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	21
LIITE 3 POP Pankki -ryhmän toimintasegmentit	23
POP Pankki -ryhmän toimintasegmentit 2017	23
POP Pankki -ryhmän toimintasegmentit 2016	25
LIITE 4 Korkotuotot ja -kulut	27
LIITE 5 Palkkiotuotot ja -kulut, netto	28
LIITE 6 Sijoitustoiminnan nettotuotot	29
LIITE 7 Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	30
LIITE 8 Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu	31
LIITE 9 Lainat ja saamiset	33
LIITE 10 Sijoitusomaisuus	34
LIITE 11 Vahinkovakuutustoiminnan varat	34
LIITE 12 Velat luottolaitoksille ja asiakkaille	35
LIITE 13 Vahinkovakuutustoiminnan velat	35
LIITE 14 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	36
LIITE 15 Annetut vakuudet	36
LIITE 16 Taseen ulkopuoliset sitoumukset	36
LIITE 17 Käyvät arvot arvostusmenetelmän mukaisesti	37
LIITE 18 Lähipiiritiedot	40
LIITE 19 Vakavaraisuus	41
LISÄTIETOJA	42

Jatkamme päättäväisesti uudistustyötämme ja entistä paremman pankkiryhmän rakentamista asiakkaidemme tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.

Vahvaa tulosta taloudellisesti vaikeissa olosuhteissa

POP Pankki -ryhmä paransi tulostaan verrattuna viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Ryhmämme asiakasmäärä kasvoi hallitusti ja vakavaraisuus säilyi erittäin vahvana. Palvelimme noin 250 000 pankkiasiakasta ja 105 000 vakuutusasiakasta verkossa, mobiilissa sekä 81 konttorissa.

Jatkoimme alkuvuoden aikana ryhmästrategiamme mukaista määrätietoista kilpailukyvyn vahvistamista ja kannattavuuden parantamista. Onnistuimme tekemään vahvaa tulosta ja ylläpitämään korkean asiakastytyväisyyden.

Ryhmän taseen loppusummaksi muodostui 4 310,2 mil-

joonaa euroa. Luottokanta kasvoi katsauskaudella 2,1 prosenttia ja talletukset 1,8 prosenttia. Ydinvakavaraisuussuhde (CET1%) oli edelleen vahva 21,3 prosenttia.

Tulos ennen veroja parani 21 prosenttia edellisvuoden vastaavasta kaudesta ja kipusi 11,4 miljoonaan euroon. Korkokate pysyi haastavasta markkinatilanteesta huolimatta ennallaan 30,6 miljoonassa eurossa. Kovan työn tulos näkyi myös digitaalisessa vahinkovakuutusyhtiössämme, jonka nettotuotot kasvoivat voimakkaasti yhteensä 49,4 prosenttia 4,8 miljoonaan euroon. Yhtiö saavutti alkuvuodesta 100 000 asiakkaan rajapyykin ja oli toimialan nopeimmin kasvava yhtiö.

Panostamme edelleen vahvaan alueelliseen läsnäoloon, huippuluokan digitaalisiin palveluihin sekä kilpailukykyiseen tuotetarjontaan kansainvälisten pääomamarkkinoiden turvin.

Vakuutusyhtiö tavoittelee voitollista tulosta vuoden 2017 aikana, joka on yhtiön viides toimintavuosi. Vahinkovakuutuksen alkuvuotta haastoi liikennevakuutuksen uudistuksesta alkanut autovakuutusten hinta- ja bonuskilpailu, mikä vaikutti alkuvuoden maksutuloon.

POP Pankki -ryhmän keskusluottolaitoksen Bonum Pankki Oyj:n pitkäaikainen investointitason luottoluokitus 'BBB' ja lyhytaikainen luottoluokitus 'A-2' perustuu POP Pankki -ryhmän vahvaan vakavaraisuuteen, liiketoiminnan vakauteen sekä odotuksiin yhteenliittymän myötä paranevasta tehokkuudesta. Kansainvälisten pääomamarkkinoiden turvin voimme tarjota asiakkaillemme lainaa entistäkin kilpailukykyisemmin ehdoin.

Käynnistimme alkuvuoden aikana useita liiketoiminnan digitalisointiin, automatisointiin ja analytiikkaan liittyviä hankkeita. Ensimmäiset manuaalisia työvaiheita korvaavat robotit vietiin tuotantoon kevään aikana.

Alkuvuoden keskeisimpänä hankkeena oli peruspankkijärjestelmä uudistukseen varautuminen. Peruspankkijärjestelmä uudistus tähtää nykyisten pankkijärjestelmien

korvaamiseen moderneilla ja kustannustehokkailla ratkaisulla. Tämä mahdollistaa POP Pankki -ryhmälle entistäkin nopeamman digitaalisten palvelujen kehittämisen, paremman asiakaskokemuksen sekä joustavamman sopeutumisen pankkitoiminnan sääntelyn muutoksiin.

POP Pankki -ryhmä jatkaa päättäväisesti uudistustyötään ja entistä paremman pankkiryhmän rakentamista asiakkaidemme tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. Panostamme edelleen vahvaan alueelliseen läsnäoloon, huippuluokan digitaalisiin palveluihin sekä kilpailukykyiseen tuotetarjontaan kansainvälisten pääomamarkkinoiden turvin.

Haluan kiittää asiakkaitamme, henkilökuntaamme, hallintoamme ja yhteistyökumppaneitamme menestyksellisestä alkuvuodesta.

Pekka Lemettinen

Toimitusjohtaja, POP Pankkiliitto

POP Pankki -ryhmä ja POP Pankkien yhteenliittymä

POP Pankki -ryhmä on suomalainen finanssiryhmä, joka tarjoaa vähittäispankkipalveluja henkilöasiakkaille, pienyrityksille, maa- ja metsätalousyrityksille sekä vahinkovakuutuspalveluja henkilöasiakkaille. POP Pankki -ryhmän tavoitteissa korostuu terveen ja kannattavan liiketoiminnan lisäksi asiakaskokemuksen kehittäminen. POP Pankki -ryhmällä tarkoitetaan 31.12.2015 syntynyttä uutta juridista kokonaisuutta, jonka muodostavat POP Pankit ja POP Pankkiliitto osk sekä näiden määräysvallassa olevat yhteisöt. POP Pankki -ryhmästä laaditaan IFRS-standardien mukainen tilinpäätös. POP Pankki -ryhmän merkittävimmät asiakasliiketoimintaa harjoittavat yhtiöt ovat:

- 26 POP Pankkiliitto osk:n jäsenosuuspankkia, jotka käyttävät markkinointinimeä POP Pankki
- Bonum Pankki Oyj, joka on POP Pankkien keskusluottolaitos ja POP Pankkiliitto osk:n tytäryhtiö
- Suomen Vahinkovakuutus Oy, joka käyttää aputoimintanimeä POP Vakuutus.

POP Pankit ja Bonum Pankki Oyj ovat POP Pankkien yhteenliittymän keskusyhteisö POP Pankkiliitto osk:n jäsenluottolaitoksia. POP Pankki -ryhmään kuuluu POP Pankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen lisäksi myös POP Holding Oy ja sen kokonaan omistama Suomen Vahinkovakuutus Oy, jotka eivät ole keskinäisen yhteisvastuun piirissä.

POP Pankki -ryhmän rakenteessa ei ole tapahtunut muutoksia katsauskaudella.

Toimintaympäristö

Maailmantaloudessa on nähty viime aikoina myönteistä kehitystä. Erityisesti Suomen kannalta tärkeää on euroalueen kasvuvauhdin piristymisen. Maailmantalouden ja euroalueen kasvuvauhti on heijastunut myös Suomen talousnäkyymiin, jotka ovat vuoden 2017 alkupuolella kääntyneet nopeasti olennaisesti aiempaa valoisammiksi.

Erityisesti vientimarkkinoiden hyvä vire on tukenut Suomen viennin kehitystä, joka on pysynyt pitkään vaisuna. Kilpailukyky sopimus puolestaan vaikuttaa kotimaan maltillisena palkkakehityksenä, joka puolestaan tukee viennin kilpailukykyä.

Alhainen korkotaso ja erityisesti kotimaan vilkastunut rakennusala puolestaan tukevat työllisyyden kehitystä. Positiivinen talouskehitys ja työllisyys ovat tukeneet myös kuluttajien mielialoja: kuluttajabarometrin mukaan kuluttajien näkymä taloudesta on poikkeuksellisen myönteinen.

Kuluttajien ostovoiman ei kuitenkaan arvioida kasvavan, koska deflatorinen hintakehitys on kääntymässä inflaation puolelle ja palkkakehitys on maltillista. Asuntomarkkinat ovat pysyneet vakaina ja kuluttajien myönteinen vire on ylläpitänyt kasvukeskusten – erityisesti pääkaupunkiseudun – hintojen jatkuvaa nousua. Kuluttajien ostovoiman vaatimaton kehitys yhdistettynä positiivisiin mielialoihin ja odotuksiin näkyy siinä, että kuluttajien velkaantuminen jatkuu edelleen, vaikka uusi ennätystaso on jo saavutettu.

Pankkitoiminnan kannalta Euroopan keskuspankin (EKP) edelleen jatkuvan elvyttävän politiikan ylläpitämä matala korkotaso sekä talouden paraneva vire euroalueella ja elpyminen Suomessa pitävät luottotappio-odotukset matalina. Kuluttajien velkaantumistasen kasvu Suomessa lisää kuitenkin maksuongelmariskejä, johon viittaa myös maksuhäiriöllisten henkilöiden ja maksuhäiriömerkintöjen määrien kasvu julkisissa rekistereissä.

Keskeiset tapahtumat ensimmäisellä vuosipuoliskolla

Oy Samlink Ab toimii POP Pankki -ryhmän pankkisegmentin peruspankkijärjestelmien toimittajana. POP Pankki -ryhmä neuvottelee yhdessä muiden Oy Samlink Ab:n omistajien kanssa yhtiön osakekannan myymisestä norjalaiselle EVRY A/S:lle. Osapuolet ovat solmineet maaliskuussa 2017 aiesopimuksen kaupasta. Aiesopimus ei koske Oy Samlink Ab:n tytäryhtiöitä Paikallispankkien PP-Laskenta Oy:tä ja Project-IT Oy:tä. Neuvottelut arvioidaan saatavan loppuun syksyn 2017 aikana. Osakekaupan mahdollisia taloudellista vaikutusta ei voida arvioida neuvotteluprosessin ollessa kesken.

POP Pankki -ryhmän keskusluottolaitoksena toimivalta Bonum Pankki Oyj:llä on 150 miljoonan euron sijoitustodistusohjelma. Ohjelman puitteissa laskettiin kesäkuussa 2017 liikkeelle kaksi sijoitustodistusta, molemmat nimellisarvoltaan 5 miljoonaa euroa. Lisäksi Bonum Pankilla on 750 miljoonan joukkovelkakirjalainaohjelma, jonka puitteissa on laskettu aikaisemmin liikkeeseen vakuudeton 100 miljoonan euron kolmen vuoden seniorilaina, joka on listattu Helsingin Pörssissä.

POP Pankki -ryhmään kuuluvan vakuutusyhtiön Suomen Vahinkovakuutus Oy:n liiketoiminnan kasvu jatkui vahvana ja yhtiön asiakasmäärä ylitti huhtikuussa sadan tuhannen asiakkaan rajan. Ketteränä toimijana digitaalinen yhtiö hyödynsi vakuutusmarkkinoiden muutoksen lanseeraamalla ensimmäisten joukossa uuden liikennevakuutus tuotteen, jossa on Suomen korkein liikennevakuutuksen bonus. Vuoden alussa voimaan tulleet lainsäädäntömuutokset ovat heijastuneet liikennevakuutuksista kertyvään maksutuloon ja markkinatilanteeseen.

POP Pankkien yhteistyö Aktia Hypoteekkipankki Oyj:n luottojen välittäjänä on päättynyt. Osana yhteistyön päättymistä POP Pankit myivät omistamansa Aktia Hypoteekkipankin osakkeet Aktia Pankki Oyj:lle syyskuussa 2016. Aktia Hypoteekkipankki sulautui myöhemmin helmikuussa 2017 Aktia Pankki Oyj:ön. Viimeinen POP Pankkien välittämä asuntoluotto siirrettiin Aktia Pankista POP Pankkien taseeseen toukokuussa 2017.

Finanssivalvonta on myöntänyt 30.1.2017 POP Pankkiliitto osk:lle luvan päättää Yhteenliittymälain 21, 21a, 21b ja 23 §:n mukaisista vapautuksista jäsenluottolaitoksille. POP Pankkiliitto osk:n hallitus on myöntänyt 21.2.2017 jäsenluottolaitoksille Yhteenliittymälain mukaiset vapautuksen suurten vastapuoliriskien rajoituksista keskusluottolaitoksen ja jäsenpankkien välisissä keskitetyn maksuvalmiuden hoitamiseen tarkoitetuissa vastuissa. Lisäksi POP Pankkiliitto osk:n hallitus myönsi Yhteenliittymän jäsenluottolaitoksille vapautuksen omien varojen vaateesta ryhmän sisäisten erien osalta. Vapautus omien varojen vaatimuksesta ei vaikuta Yhteenliittymän vakavaraisuuslukuihin.

POP Pankki -ryhmän tulos ja tase

POP Pankkien yhteenliittymä aloitti toimintansa 31.12.2015. Alkanut tilikausi on yhteenliittymän toinen toimintavuosi.

POP PANKKI -RYHMÄN KESKEISET TUNNUSLUVUT*

(1000 euroa)	1.1.–30.6.2017	1.1.–30.6.2016	1.1.–31.12.2016
Liikevaihto	71 748	69 395	137 449
Korkokate	30 575	30 625	62 417
% liikevaihdosta	42,6 %	44,1 %	45,4 %
Tulos ennen veroja	11 412	9 430	16 958
% liikevaihdosta	15,9 %	13,6 %	12,3 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	61 815	57 500	114 851
Liiketoiminnan kulut ilman poistoja yhteensä	-43 761	-42 820	-85 733
Kulu-tuottosuhte	70,8 %	74,5 %	74,6 %
Taseen loppusumma	4 310 582	4 183 457	4 229 417
Oma pääoma	477 063	441 054	463 021
Kokonaispääoman tuotto, ROA %	0,4 %	0,2 %	0,2 %
Oman pääoman tuotto, ROE %	4,0 %	2,1 %	2,3 %
Omavaraisuusaste, %	11,7 %	10,5 %	10,9 %
Ydinvakavaraisuussuhde, (CET1) %	21,3 %	20,9 %	20,9 %
Vakavaraisuussuhde, (TC) %	21,7 %	21,5 %	21,3 %
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista saamisista	-2 743	-2 420	-6 731

Palkkiokulujen ja liiketoiminnan muiden kulujen välisen esittämistavan muutos on huomioitu liiketoiminnan tuotoissa ja kuluissa sekä kulu-tuottosuhteessa 1.1.–30.6.2016. Aiemman esittämistavan mukainen kulu-tuottosuhte oli 75,2 %.

POP Pankki -ryhmän tuloskehitys (vertailukausi 1.1.–30.6.2016)

POP Pankki -ryhmän tulos ennen veroja parani 21 prosenttia edellisvuoden vastaavasta kaudesta ja oli 11,4 (9,4) miljoonaa euroa. Katsauskauden tulos oli 9,3 (4,4) miljoonaa euroa.

Edelleen jatkuneesta korkotason laskusta johtuen POP Pankki -ryhmän korkotuotot laskivat hieman, vaikka ryhmän luottokanta kasvoi 2,1 prosenttia. Yhteenliittymärakenteen mukanaan tuomat sisäiset ja ulkoiset rahoitusmahdollisuudet myötävaikuttivat puolestaan korkokulujen selvään laskuun (-16,3 %) vertailukaudesta. Korkokate 30,6 (30,6) miljoonaa euroa pysyi samalla tasolla edellisvuoden vastaavaan kauteen nähden. Palkkiotuottojen ja -kulujen nettomäärä kasvoi 1,8 prosenttia ollen 14,5 (14,2) miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat 28,1 prosenttia 6,4 miljoonasta eurosta 8,2 miljoonaan euroon. Osinkotuotot kasvoivat 0,5 miljoonaa euroa ja lisäksi

si kasvuun vaikutti huomattavasti pienentyneet sijoitusten arvonalentumiset. Vertailukaudella sijoitusten arvonalentumisia kirjattiin -1,5 miljoonaa euroa. Lisäksi sijoitustoiminnan nettotuotot sisälsivät vertailukaudella Visa-kaupasta kirjattuja kertaluonteisia myyntivoittoja yhteensä 2,5 miljoonaa euroa.

Myös vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot kasvoivat voimakkaasti yhteensä 49,4 prosenttia 4,8 (3,2) miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut tuotot kasvoivat 27,9 prosenttia 3,6 (2,8) miljoonaan euroon.

Liiketoiminnan yhteenlasketut tuotot kasvoivat 4,4 miljoonalla eurolla 61,9 (57,5) miljoonaan euroon (+7,5 %).

Henkilöstökulut pysyivät edelliskauden tasolla 19,5 (19,6) miljoonassa eurossa. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 4,3 prosenttia 24,2 (23,2) miljoonaan euroon. Liiketoiminnan kulut olivat yhteensä 47,7 (45,7) miljoonaa euroa.

*Tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty POP Pankki -ryhmän toimintakertomuksen ja yhdistellyn IFRS-tilinpäätöksen 31.12.2016 sivulla 20.

Arvonalentumisia kirjattiin lainasaamisiin katsauskaudella 2,7 (2,4) miljoonaa euroa.

POP Pankki -ryhmän tase (vertailutieto 31.12.2016)

POP Pankki -ryhmän taseen loppusumma oli 4 310,2 (4 229,4) miljoonaa euroa. Ryhmän luottokanta kasvoi katsauskaudella 2,1 prosenttia ja oli 3 256,8 (3 118,7) miljoonaa euroa.

Talletukset kasvoivat 1,8 prosenttia 3 569,8 (3 505,1) miljoonaan euroon. Ryhmän keskusluottolaitos Bonum Pankki Oyj laski liikkeeseen katsauskaudella kaksi 5 miljoonan euron sijoitustodistusta.

POP Pankki -ryhmän oma pääoma oli katsauskauden lopussa 477,1 (463,0) miljoonaa euroa. POP Pankit maksoivat osuuspääomalle korkoja vuodelta 2016 yhteensä 0,7 (0,1) miljoonaa euroa. Jäsenosuuksien lisäksi POP Pankit ovat laskeneet liikkeeseen POP Osuuksia. POP Osuus on osuuskuntalain mukainen sijoitus osuuspankin omaan pääomaan. POP Pankit ovat laskeneet liikkeeseen POP Osuuksia yhteensä 49,5 (43,5) miljoonaa euroa. POP Pankkien kansallisissa tilinpäätöksissä omaan pääomaan luettavat lisäosuudet 34,0 (37,5) miljoonaa euroa luokitellaan IFRS-periaatteiden mukaisesti vieraaseen pääomaan ja niille maksetut korot jakotetaan korkokuluihin. POP Pankkien osuuspääoma oli yhteensä 58,5 (52,6) miljoonaa euroa.

Liiketoimintasegmenttien kehitys

POP Pankki -ryhmässä liiketoimintaa seurataan kahdella liiketoimintasegmentillä: pankkitoiminta ja vakuutus-toiminta.

PANKKITOIMINTA

POP Pankki -ryhmän pankkitoimintasegmentin muodostavat vähittäispankkitoimintaa harjoittavat POP Pankit ja yhteenliittymän keskusluottolaitos Bonum Pankki Oyj. POP Pankeilla oli katsauskauden lopussa 249,0 tuhatta asiakasta (katsauskauden alussa 249,9). Jäseniä POP Pankeissa oli 86,6 tuhatta (katsauskauden alussa 86,1).

Pankkitoiminnan tulos (vertailukausi 1.1.-30.6.2016)

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja heikkeni 42,4 prosenttia ja oli 11,5 (19,9) miljoonaa euroa.

Pankkitoiminnan korkokate oli 30,7 miljoonaa euroa ja se pysyi vertailukauden tasolla. Pankkitoiminnan palkkiottojen ja -kulujen nettomäärä oli edellisvuoden tasolla 14,5 (14,5) miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat 86 prosenttia 8,5 (4,6) miljoonaan euroon. Nettotuotot eivät sisältäneet merkittäviä arvonalentumistappioita. Vertailukaudella sijoituksista kirjattiin arvonalentumisia yhteensä 1,5 miljoonaa euroa ja tuloutettiin kertaluonteisia tuotteita Visa-kaupasta 2,5 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 2,9 (12,7) miljoonaa euroa. Vertailukaudella purettiin POP Pankkien vakuusraha, jonka varojen jaosta tuloutui 10,0 miljoonaa euroa liiketoiminnan muihin tuottoihin. Liiketoiminnan tuotot olivat yhteensä 56,8 (62,7) miljoonaa euroa.

Pankkitoiminnan henkilöstökulut pienenevät 1,1 prosenttia 14,7 (14,8) miljoonaan euroon. Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 8,7 prosenttia 25,5 (23,5) miljoonaan euroon. Liiketoiminnan kulut yhteensä (sis. poistot) olivat 42,6 (40,4) miljoonaa euroa.

Arvonalentumisia kirjattiin lainoista ja saamisista 2,7 miljoonaa euroa, kun niitä vertailukaudella kirjattiin 2,4 miljoonaa euroa.

Pankkitoiminnan varat ja velat (vertailutieto 31.12.2016)

Pankkitoiminnan varat olivat kesäkuun lopussa 4 343,0 (4 271,2) miljoonaa euroa, jossa oli kasvua vuodenvaihteesta 1,7 prosenttia. Talletuskanta oli 3 578,9 (3 511,0) miljoonaa euroa (+1,9 %). Pankkitoiminnan luottokanta kasvoi katsauskaudella 2,0 prosenttia 3 280,9 (3 216,2) miljoonaan euroon.

VAKUUTUSTOIMINTA

POP Pankki -ryhmän vakuutustoimintasegmentin muodostaa Suomen Vahinkovakuutus Oy, jonka liiketoiminnan kasvu jatkui voimakkaana. Vuoden alusta voimaan astui uusi liikennevakuutuslaki, jonka myötä Suomen Vahinkovakuutus ja muut vakuutusyhtiöt uudistivat liikennevakuutus tuotteensa. Tämä on käynnistänyt hintakilpailun ajoneuvovakuutuksissa yhtiöiden välillä. Alkuvuonna Suomen Vahinkovakuutus onnistui yhtäaikaisesti kasvattamaan liiketoiminnan volyymeja sekä parantamaan vahinkosuhdetta. Yhtiö sai uusia asiakkaita keskimäärin 4 600 asiakkaan kuukausivauhtia. Suomen Vahinkovakuutus Oy:n asiakasmäärä kasvoi alkuvuoden aikana 92 tuhannesta 105 tuhanteen asiakkaaseen.

Vakuutustoiminnan tulos (vertailukausi 1.1.–30.6.2016)

Vakuutustoiminnan vahinkosuhte parani 5 prosenttiyksikköä ja liikekulusuhde parani 2 prosenttiyksikköä. Vahinkosuhte oli 74,9 (80,4) ja liikekulusuhde 32,6 (34,8).

Vakuutustoiminnan nettotuotot kasvoivat vertailukaudesta 49,8 prosenttia 4,8 (3,2) miljoonaan euroon. Vakuutusmaksutulo (brutto) kasvoi vertailukaudesta 14,9 prosenttia 20,8 (18,1) miljoonaan euroon. Sijoitustuotot vuoden alusta käyvin arvo in olivat 1,8 (1,0) prosenttia. Kauden tappio pieneni parantuneen vahinko- ja liikekulusuhteen myötä vertailukauteen nähden ja oli -0,7 (-2,3) miljoonaa euroa. Markkinatilanne on kuitenkin muuttunut alkuvuoden aikana arvioitua haasteellisemmaksi liikennevakuutuksen uudistuksesta alkaenesta hintakilpailusta johtuen. Yhtiö tavoittelee edelleen positiivista tulosta vuonna 2017.

Vakuutustoiminnan varat ja velat (vertailutieto 31.12.2016)

Vakuutustoiminnan varat kasvoivat 9,7 prosenttia 65,2 (59,5) miljoonaan euroon. Vahinkovakuutustoiminnan varat olivat 47,5 (42,9) miljoonaa euroa. Vahinkovakuutustoiminnan velat olivat 36,8 (32,4) miljoonaa euroa.

Luottoluokitukset

Keväällä 2016 POP Pankkiliitto osk:n omistama POP Pankki -ryhmän keskusluottolaitos Bonum Pankki Oyj sai S&P Global Ratingsilta (S&P) pitkäaikaisen investointitason (investment grade) luottoluokituksen 'BBB' ja lyhytaikaisen luottoluokituksen 'A-2', jotka vahvistettiin kesäkuussa edelleen vakain näkymin. Annettu luokitus heijastelee S&P:n käyttämien kriteerien mukaan tehtyä arviota, jossa analysoitiin muun muassa POP Pankki -ryhmän liiketoiminta-asemaa, taloudellista suoriutumista, pääoma- ja likviditeettipuskureita, riskiprofiilia sekä varainhankintaa. S&P:n antama vakaa näkymä kuvastaa POP Pankki -ryhmän vahvaa vakavaraisuutta, liiketoiminnan vakautta ja ennustettavuutta sekä odotuksia yhteenliittymän myötä paranevasta tehokkuudesta.

POP Pankki -ryhmän riskien ja vakavaraisuuden hallinta sekä riskiasema

POP Pankkien riskienhallinnan sekä vakavaraisuuden hallinnan tavoitteet, periaatteet ja organisointi on kuvattu POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen 2016 liitteessä 4. Katsauskaudella ei ole tehty olennaisia muutoksia tilinpäätöksessä kuvattuihin tavoitteisiin, periaatteisiin tai organisointiin.

PANKKITOIMINNAN RISKIT

Luottoriski

Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi vakaana ja riskitasoltaan maltillisena. Erääntyneiden saamisten tunnusluvut säilyivät maltillisella tasolla. Henkilöasiakkaille myönnettävien luottojen osuus luottokannasta pysyi vuodenvaihteen tasolla, kun taas yritysasiakkaille myönnettävien luottojen osuus kasvoi hieman. Saamisryhmäkohtaisesti kirjattujen arvonalentumistappioiden määrä säilyi lähellä vuodenvaihteen tasoa, kun taas saamis-kohtaiset arvonalentumistappiot kasvoivat hieman.

Luottokanta kasvoi vuodenvaihteesta 2,0 prosenttia päätyen 3 280,9 (3 216,2) miljoonaan euroon. Pääosa luotonannosta kohdistuu vähäriskiseen henkilöasiakasluototukseen. Henkilöasiakkaille myönnettyjen luottojen osuus luottokannasta oli 66,0 (65,9) prosenttia, yritysten osuus 16,3 (16,1) prosenttia ja maatalousyrittäjien osuus 17,7 (18,0) prosenttia. Asuinkiinteistö- vakuudellisten luottojen osuus luottokannasta oli 64,9 (64,8) prosenttia. Viimeiset välitetyt Aktia Hypoteekki-pankki Oyj:n kiinnitysluotot siirrettiin POP Pankkien taaseisiin katsauskauden aikana.

POP Pankkien yhteenliittymän yli 90 päivää erääntyneenä olleet saamiset olivat 0,90 (0,75) prosenttia luottokannasta. Yhteenliittymän 30–90 päivää erääntyneenä olleet saamiset olivat toisen vuosineljänneksen lopussa 1,33 (1,53) prosenttia luottokannasta.

Toisen vuosineljänneksen lopussa luottoihin ja saamiin kohdistuvat arvonalentumiset olivat yhteensä 23,7 (21,5) miljoonaa euroa. Näistä saamiskohtaisia arvonalentumisia oli yhteensä 20,9 (18,8) miljoonaa euroa ja saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia yhteensä 2,8 (2,7) miljoonaa euroa.

POP Pankkien yhteenliittymän toimiala- ja asiakasriskit ovat hajautuneita. Toisen vuosineljänneksen lopussa

yhteenliittymällä oli yksi asiakaskokonaisuus, jonka kokonaisvastuut ylittivät 10 prosenttia yhteenliittymän omista varoista ja luokitellaan näin ollen suureksi asiakasriskiksi EU:n vakavaraisuusasetuksen 392 artiklan mukaan. Asiakaskokonaisuus kuuluu POP Pankki -ryhmään.

Likviditeettiriski

POP Pankki -ryhmän maksuvalmiusasema säilyi katsauskauden aikana vahvana. Jäsenluottolaitosten likviditeettiä säätelevä maksuvalmiusvaatimus LCR (liquidity coverage ratio) on vuoden 2017 alusta ollut 80 prosenttia, josta se nousee 100 prosenttiin 1.1.2018. POP Pankkien yhteenliittymällä oli 30.6.2017 LCR- kelpoisia likvidejä varoja ennen arvonleikkauksia 426,7 (471,7) miljoonaa euroa, joista 13,0 (35,6) prosenttia oli käteistä ja keskuspankki-saatavia, 75,8 (58,4) prosenttia erittäin likvidejä, tason 1 arvopapereita ja 11,2 (6,0) prosenttia muita likvidejä, tason 2 varoja. Yhteenliittymän LCR-tunnusluku 30.6.2017 oli 173 (226) prosenttia.

Myös POP Pankki -ryhmän rahoitusasema säilyi vahvana katsantokauden aikana. Talletusten osuus luottokannasta pysyi korkealla tasolla ja rahoituksen saatavuus laajentui edelleen, kun keskusluottolaitos Bonum Pankki Oyj teki kesäkuussa 2017 onnistuneen liikkeeseenlaskun sijoitustodistusohjelmansa puitteissa. Ohjelma perustettiin toukokuussa 2016 yhtä aikaa joukkovelkakirjaohjelman kanssa, josta on aiemmin laskettu liikkeeseen 100 miljoonan euron vakuudeton kolmen vuoden seniorilaina. Tukkurahoituskanavien onnistunut avaaminen on monipuolistanut ryhmän varainhankintaa ja tukee ryhmän kannattavaa kasvua.

Markkinariski

POP Pankkien yhteenliittymän markkinariskiasema säilyi katsauskauden aikana maltillisena. Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on rahoitustaseen korkoriski, jota seurataan ja rajoitetaan sekä nykyarvomenetelmän että tulariskimallin kautta. Korkoriskiä syntyy jäsenluottolaitosten rahoitustaseista, jotka koostuvat anto- ja ottolainauksesta, markkinaehtoisesta jälleenrahoituksesta sekä sijoitus- ja likviditeettisalkuista. Yhteenliittymän korkoriskiasema on maltillinen suhteessa sille asetettuihin rajoihin.

Sijoitustoiminnan markkinariskiä rajoitetaan omaisuusluokkien allokaation kautta ja vastapuolittain asetettavilla riskirajoilla. Yhteenliittymän sijoitusriskit ovat maltillisella tasolla suhteessa niille asetettuihin rajoihin. Jäsenluottolaitosten liiketoimintaan ei lähtökohtaisesti kuulu kaupankäynti omaan lukuun tai asiakaskaupankäynti. Jäsenluottolaitos voi tehdä vain yhteenliittymän riskienvalvontatoiminnon luvalla suorita valuttamääräisiä sijoituksia,

sijoituksia strukturoituihin tuotteisiin tai johdannaissopimuksia. Johdannaisten käyttö on rajoitettu rahoitustaseen korkoriskin suojaustarkoitukseen.

Operatiiviset riskit

Operatiivisten riskien toteutumista pyritään minimoimaan henkilöstön jatkuvalla kehittämisellä ja kattavilla toimintaohjeilla sekä sisäisen valvonnan toimenpiteillä mm. eriyttämällä mahdollisuuksien mukaan asioiden valmistelu, päätöksenteko, toimeenpano ja valvonta toisistaan.

Merkittävimpiin tuotteisiin, palveluihin, toimintoihin, prosesseihin ja järjestelmiin liittyvät operatiiviset riskit tunnistetaan liiketoiminnan tekemässä uuden tuotteen tai palvelun arviointiprosessissa, jonka riskien valvontatoiminto katselmoi. Lisäksi jäsenluottolaitokset tekevät vuosittain operatiivisten riskien itsearvioinnin. Osa operatiivisten riskien aiheuttamista tappioista suojataan vakuutusturvala. Tietojärjestelmien toimintahäiriöistä aiheutuviin riskeihin on varauduttu jatkuvuussuunnittelulla.

VAKUUTUSTOIMINNAN RISKIT

Tarkastelukaudella merkittävimmät vakuutusriskit ovat liittyneet liiketoiminnan kannattavuuskehitykseen ja siinä erityisesti hinnoittelun ja asiakasvalinnan kehittämiseen ja liiketoiminnan volyymin riittävään kasvattamiseen kannattavuusnäkökulma huomioiden.

Merkittävimmät operatiiviset riskit ovat edelleen liittyneet ICT-järjestelmäkokonaisuuden rakentamiseen ja vakuutustoiminnan prosessien hallittuun skaalaamiseen ja kehittämiseen myynti-, asiakas- ja korvausvolyymeiden kasvassa.

Tietoturvariskit ovat verkossa toimivalle yhtiölle merkittäviä, joten niiden hallintaan panostetaan voimakkaasti. Sijoitustoiminta on ollut turvaavaa eikä siihen ole kohdistunut merkittäviä riskejä.

Hallitus hyväksyy vuosittain yhtiön riskienhallintasuunnitelman.

VAKAVARAISUUDEN HALLINTA

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on varmistaa POP Pankkien yhteenliittymän pääomien riittävä määrä, laatu ja niiden tehokas käyttö. Pääomilla katetaan yhteenliittymän liiketoimintastrategiasta ja -suunnitelmasta aiheutuvat olennaiset riskit ja turvataan yhteenliittymän häiriötön toiminta odottamattomien tappioiden varalta. Tavoitteen

seen pyritään dokumentoidulla ja systemaattisella vakavaraisuuden hallintaprosessilla, joka kytkeytyy kiinteästi yhteenliittymän ja jäsenluottolaitosten strategiaprosessiin ja liiketoiminnan suunnitteluun sekä johtamiseen.

Jäsenluottolaitokset tunnistavat ja arvioivat toimintaansa liittyvät riskit kattavasti ja mitoittavat riskinkantokykynsä vastaamaan riskien yhteismäärää. Vakavaraisuutensa turvaamiseksi pankki asettaa riskiperusteiset pääomatavoitteet ja laatii pääomasuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Jäsenluottolaitokset on katsauskauden aikana Finanssivalvonnan myöntämän luvan nojalla vapautettu keskusyhteisön päätöksellä omien varojen vaateesta ryhmän sisäisille erille sekä suurten vastapuolten rajoituksista keskusluottolaitoksen ja jäsenpankkien välisille erille.

POP Pankkien yhteenliittymän omat varat muodostuvat jäsenosuuksista, lisäosuuksista, POP Osuuksista, kertyneistä voittovaroista sekä muista vapaista rahastoista. EU:n vakavaraisuusasetus N:o 575/2013 ei tunnista jäsenluottolaitosten aiemmin käyttämiä lisäosuuksia pääomainstrumentiksi, joten lisäosuus ei ole uuden sääntelyn mukaan enää jäsenluottolaitosten omien varojen erä. Vakavaraisuusasetusta sovelletaan 1.1.2014 alkaen, mutta lisäosuuksia koskevien siirtymäsäännösten osalta soveltaminen muuttuu asteittain. Osa yhteenliittymän jäsenluottolaitoksista on vuodesta 2015 alkaen laskenut liikkeelle uusia, omiin varoihin laskettavia pääomainstrumentteja, POP Osuuksia. POP Osuuksia oli vuoden katsauskauden lopussa laskettu liikkeelle yhteensä 49,5 (43,5) miljonna euroa.

Toisen vuosineljänneksen lopussa POP Pankkien yhteenliittymän vakavaraisuus oli hyvällä tasolla. Yhteenliittymän vakavaraisuussuhde oli 21,7 (21,3) prosenttia ja ydinpääoman suhde riskipainotettuihin eriin 21,3 (20,9) prosenttia. Yhteenliittymä ei lue tilikauden voittoja omiin varoihin.

Lakisäätelinen alaraja vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia ja ydinpääomalle 4,5 prosenttia. Vuoden 2015 alussa otettiin 8 prosentin vähimmäisvakavaraisuusvaatimuksen lisäksi käyttöön kiinteä lisäpääomavaatimus 2,5 prosenttia sekä muuttuva lisäpääomavaatimus, jonka viranomaiset voivat tarvittaessa asettaa 0–2,5 prosentin tasolle. Muuttuva lisäpääomavaatimus määräytyy luottolaitoksen taseessa olevien vastuiden kotimaan mukaan. Finanssivalvonta ei ole toistaiseksi asettanut muuttuvaa lisäpääomavaatimusta suomalaisille vastuille, joista yhteenliittymän jäsenluottolaitosten luotto- ja vastapuoliriski lähes kokonaan muodostuu.

POP PANKKIEN YHTEENLIITYMÄN VAKAVARAISUUDEN YHTEENVETO

(1 000 euroa)	30.6.2017	31.12.2016
Omat varat		
Ydinpääoma ennen vähennyksiä	509 993	486 655
Vähennykset ydinpääomasta	-4 621	-5 245
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	505 372	455 542
Ensisijainen lisäpääoma ennen vähennyksiä	6 142	6 897
Vähennykset ensisijaisesta lisäpääomasta	-	-
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	6 142	6 897
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	511 514	488 307
Toissijainen pääoma ennen vähennyksiä	3 071	2 759
Vähennykset toissijaisesta pääomasta	-	-
Toissijainen pääoma (T2) yhteensä	3 071	2 759
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	514 585	491 065
Riskipainotetut erät yhteensä	2 371 723	2 308 526
josta luottoriskin osuus	2 153 847	2 084 072
josta vastuun arvonokaisuriski (CVA)	622	1 321
josta markkinariskin osuus (valuuttakurssiriski)	19 718	25 597
josta operatiivisen riskin osuus	197 536	197 536
Luottolaitoslain mukainen kiinteä lisäpääomapuskuri (2,5 %)	59 293	57 713
Vastasyklinen pääomapuskuri	340	222
Ydinvakavaraisuussuhde (CET1-%)	21,3 %	20,9 %
Vakavaraisuussuhde ensisijaisilla omilla varoilla (T1-%)	21,6 %	21,2 %
Kokonaisvakavaraisuussuhde (TC-%)	21,7 %	21,3 %
Vähimmäisomavaraisuusaste		
Ensisijainen pääoma (T1)	511 514	488 307
Vastuut yhteensä	4 379 988	4 291 563
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	11,7 %	11,4 %

Loppuvuoden näkymät

POP Pankki -ryhmä on joutunut sopeutumaan matalien korkojen toimintaympäristöön sekä kirstyvään pankkialan sääntelyyn. Matala markkinakorkotaso vaikeuttaa korkokatteiden kasvattamista ja heikentää ryhmän korkosijoitusten tuottoja. Finanssialan merkittävimmät riskit liittyvät asiakaskäyttäytymisen nopeaan muutokseen ja perinteisten yhtiöiden kykyyn vastata digitalisoitumiseen riittävän nopeasti.

POP Pankki -ryhmän vuoden 2017 tilikauden tuloksen odotetaan muodostuvan samantasoiseksi kuin vuonna 2016. Merkittävimmät ennustamisen epävarmuustekijät liittyvät korkoympäristön muutoksiin, arvonalentumisten kehitykseen, ryhmän eri liiketoimintojen kasvuvauhtiin sekä vakuutusyhtiön ennustettua useampiin suurvahinkoihin.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

POP Pankki -ryhmällä ei ole katsauskauden jälkeen ollut sellaisia merkittäviä liiketapahtumia, joilla olisi olennaista vaikutusta katsauskaudelta esitettyyn taloudelliseen informaatioon.

PUOLIVUOSIKATSAUS 1.1.–30.6.2017

POP Pankki -ryhmän tuloslaskelma

(1 000 euroa)	Liite	1.1.–30.6.2017	1.1.–30.6.2016	Muutos-%
Korkotuotot		38 621	40 233	-4,0 %
Korkokulut		-8 045	-9 608	-16,3 %
Korkokate	4	30 575	30 625	-0,2 %
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	5	14 503	14 245	1,8 %
Kaupankäynnin nettotuotot		176	236	-25,4 %
Sijoitustoiminnan nettotuotot	6	8 167	6 375	28,1 %
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	7	4 829	3 233	49,4 %
Liiketoiminnan muut tuotot		3 565	2 787	27,9 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä		61 815	57 500	7,5 %
Henkilöstökulut		-19 542	-19 598	-0,3 %
Liiketoiminnan muut kulut		-24 219	-23 222	4,3 %
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä		-3 898	-2 829	37,8 %
Liiketoiminnan kulut yhteensä		-47 659	-45 650	4,4 %
Arvonalentumistappiot lainoista ja saamisista		-2 743	-2 420	13,4 %
Tulos ennen veroja		11 412	9 430	21,0 %
Tuloverot		-2 111	-4 992	-57,7 %
Katsauskauden tulos		9 302	4 438	109,6 %
Josta				
POP Pankkien omistajien osuus		9 290	4 126	125,2 %
Määräysvallattomien omistajien osuus		11	312	-96,4 %
Yhteensä		9 302	4 438	109,6 %

Palkkiokulujen ja liiketoiminnan muiden kulujen vertailukauden esittämistapaa on oikaistu vastaamaan tilikauden 2017 esittämistapaa. Esittämistavan muutos kasvatti vertailukauden palkkiokuluja 1,7 miljoonaa euroa ja pienensi liiketoiminnan muita kuluja 1,7 miljoonaa. Esittämistavan muutoksella ei ole vaikutusta tilikauden tulokseen.

POP Pankki -ryhmän laaja tuloslaskelma

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017	1.1.–30.6.2016	Muutos-%
Katsauskauden tulos	9 302	4 438	109,6 %
Muut laajan tuloksen erät			
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleenmäärittämisestä johtuvat voitot/tappiot	-	-4	...
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Käyvän arvon rahaston muutos			
Myytävissä olevista rahoitusvaroista	-422	3 217	-113,1 %
Katsauskauden laaja tulos	8 879	7 652	16,0 %
Katsauskauden laajan tuloksen jakautuminen			
POP Pankkien omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta	8 868	7 240	22,5 %
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta	11	412	-97,3 %
Katsauskauden laaja tulos yhteensä	8 879	7 652	16,0 %

POP Pankki -ryhmän tase

(1 000 euroa)	Liite	30.6.2017	31.12.2016	Muutos-%
Varat				
Käteiset varat		87 060	99 174	-12,2 %
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	8	1 562	1 681	-7,1 %
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	8,9	66 588	73 515	-9,4 %
Lainat ja saamiset asiakkailta	8,9	3 256 837	3 188 681	2,1 %
Johdannaiset	8	1 412	2 541	-44,4 %
Sijoitusomaisuus	8,10	776 408	754 362	2,9 %
Vahinkovakuutus toiminnan varat	8,11	47 530	42 915	10,8 %
Aineettomat hyödykkeet		12 442	13 566	-8,3 %
Aineelliset hyödykkeet		34 432	35 604	-3,3 %
Muut varat		23 806	15 459	54,0 %
Verosaamiset		2 505	1 920	30,5 %
Varat yhteensä		4 310 582	4 229 417	1,9 %
Velat				
Velat luottolaitoksille	12	7 182	11 385	-36,9 %
Velat asiakkaille	12	3 569 796	3 505 090	1,8 %
Vahinkovakuutus toiminnan velat	13	36 786	32 420	13,5 %
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	14	109 609	100 220	9,4 %
Lisäosuuspääoma		33 974	37 512	-9,4 %
Muut velat		49 892	52 764	-5,4 %
Verovelat		26 279	27 006	-2,7 %
Velat yhteensä		3 833 518	3 766 396	1,8 %
Oma pääoma				
Osuuspääoma				
Jäsenosuudet		9 036	9 051	-0,2 %
POP Osuudet		49 456	43 508	13,7 %
Osuuspääoma yhteensä		58 492	52 559	11,3 %
Rahastot		159 225	155 086	2,7 %
Kertyneet voittovarot		258 872	254 913	1,6 %
POP Pankki -ryhmän omistajien osuus yhteensä		476 589	462 558	3,0 %
Määräysvallattomien omistajien osuus		474	463	2,4 %
Oma pääoma yhteensä		477 063	463 021	3,0 %
Velat ja oma pääoma yhteensä		4 310 582	4 229 417	1,9 %

Laskelma POP Pankki -ryhmän oman pääoman muutoksista

(1 000 euroa)	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2017	52 559	10 717	144 369	254 913	462 558	463	463 021
Katsauskauden laaja tulos							
Katsauskauden tulos	-	-	-	9 290	9 290	11	9 302
Muut laajan tuloksen erät	-	-422	-	-	-422	-	-422
Katsauskauden laaja tulos yhteensä	-	-422	-	9 290	8 868	11	8 879
Liiketoimet omistajien kanssa							
Osuuspääoman lisäys	5 881	-	-	-	5 881	-	5 881
Voitonjako	-	-	-	-718	-718	-	-718
Rahastosiirrot	52	-	4 562	-4 614	-	-	-
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	5 933	-	4 562	-5 332	5 163	-	5 163
Oma pääoma 30.6.2017	58 492	10 295	148 930	258 872	476 589	474	477 063

(1 000 euroa)	Osuus- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä	Määräys- vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2016	26 809	4 283	151 798	237 566	420 455	3 261	423 716
Katsauskauden laaja tulos							
Katsauskauden tulos	-	-	-	4 126	4 126	312	4 438
Muut laajan tuloksen erät	-	3 118	-	-4	3 114	99	3 213
Katsauskauden laaja tulos yhteensä	-	3 118	-	4 122	7 240	412	7 652
Liiketoimet omistajien kanssa							
Osuuspääoman lisäys	12 725	-	-	-	12 725	-	12 725
Voitonjako	-	-	-	-65	-65	-	-65
Rahastosiirrot	-	-	3 135	-3 135	-	-	-
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	12 725	-	3 135	-3 200	12 660	-	12 660
Muut muutokset							
Muutokset tytäryhtiöiden omistussuoksissa	-	99	-10 564	10 423	-42	-2 932	-2 974
Muut muutokset yhteensä	-	99	-10 564	10 423	-42	-2 932	-2 974
Oma pääoma 30.6.2016	39 534	7 500	144 369	248 910	440 312	741	441 053

Määräysvallattomien osuus POP Pankki -ryhmän omasta pääomasta pieneni vertailukaudella merkittävästi johtuen POP Pankkien vakuusrahaston purkamisesta kesäkuussa 2016.

POP Pankki -ryhmän rahavirtalaskelma

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017	1.1.–30.6.2016
Liiketoiminnan rahavirta		
Katsauskauden tulos	9 302	4 438
Oikaisut katsauskauden tulokseen	13 407	17 435
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-104 702	-88 435
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat varat	-22 793	-48 790
Saamiset luottolaitoksilta	5 896	11 979
Saamiset asiakkailta	-70 871	-55 721
Sijoitusomaisuus	671	17 980
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-4 820	-4 717
Muut varat	-12 787	-9 165
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	66 212	86 204
Velat luottolaitoksille	-4 203	-61 447
Velat asiakkaille	65 858	51 248
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	9 389	99 437
Vahinkovakuutustoiminnan velat	211	-5
Varaukset ja muut velat	-1 903	-791
Maksetut tuloverot	-3 141	-2 237
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-15 781	19 642
Investointien rahavirta		
Tytäryritysten myynnit	-	-340
Muiden sijoitusten vähennykset	-	2 386
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-3 076	-2 734
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden myynnit	549	1 245
Investointien rahavirta yhteensä	-2 526	557
Rahoituksen rahavirta		
Osuuspääoman lisäykset	5 880	13 196
Osuuspääoman vähennykset	-	-478
Maksetut osuuspääoman korot ja muu voitonjako	-718	-10
Muut oman pääoman erien vähennykset	-	-2 688
Rahoituksen rahavirta yhteensä	5 163	10 021
Rahavarojen muutos		
Rahavarat tilikauden alussa	146 338	236 314
Rahavarat tilikauden lopussa	133 193	266 534
Rahavarojen nettomuutos	-13 145	30 220

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017	1.1.–30.6.2016
Saadut korot	39 511	41 128
Maksetut korot	6 157	8 311
Saadut osingot	2 223	1 765
Katsauskauden tulokseen tehdyt oikaisut	13 407	17 435
Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut		
Saamisten arvonalentumiset	2 743	2 747
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-5	-2
Poistot	4 603	3 479
Vakuutustekninen vastuovelka	4 154	4 406
Muut	1 911	6 805
Katsauskauden tulokseen tehdyt oikaisut yhteensä	13 407	17 435
Rahavarat		
Käteiset varat	87 060	204 488
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	46 133	62 046
Yhteensä	133 193	266 534

LIITETIEDOT

LIITE 1 POP Pankki -ryhmä

POP Pankki -ryhmä (jäljempänä myös Ryhmä) on POP Pankkien ja POP Pankkiliitto osk:n sekä niiden tytäryhteisöjen sekä yhteisessä määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostama finassiryhmä, joka toimii Suomessa. POP Pankit ovat itsenäisiä, alueellisesti ja paikallisesti toimivia osuuspankkeja. POP Pankkiliitto osk toimii Ryhmän keskusyhteisönä. POP Pankki -ryhmän palvelut kattavat henkilöasiakkaiden, pienten yritysten sekä maa- ja metsätalousyritysten maksuliike-, kortti-, säästämisen ja sijoitus- sekä rahoituspalvelut. Vähittäispankkipalvelujen lisäksi Ryhmä tarjoaa vahinkovakuutuspalveluja henkilöasiakkaille.

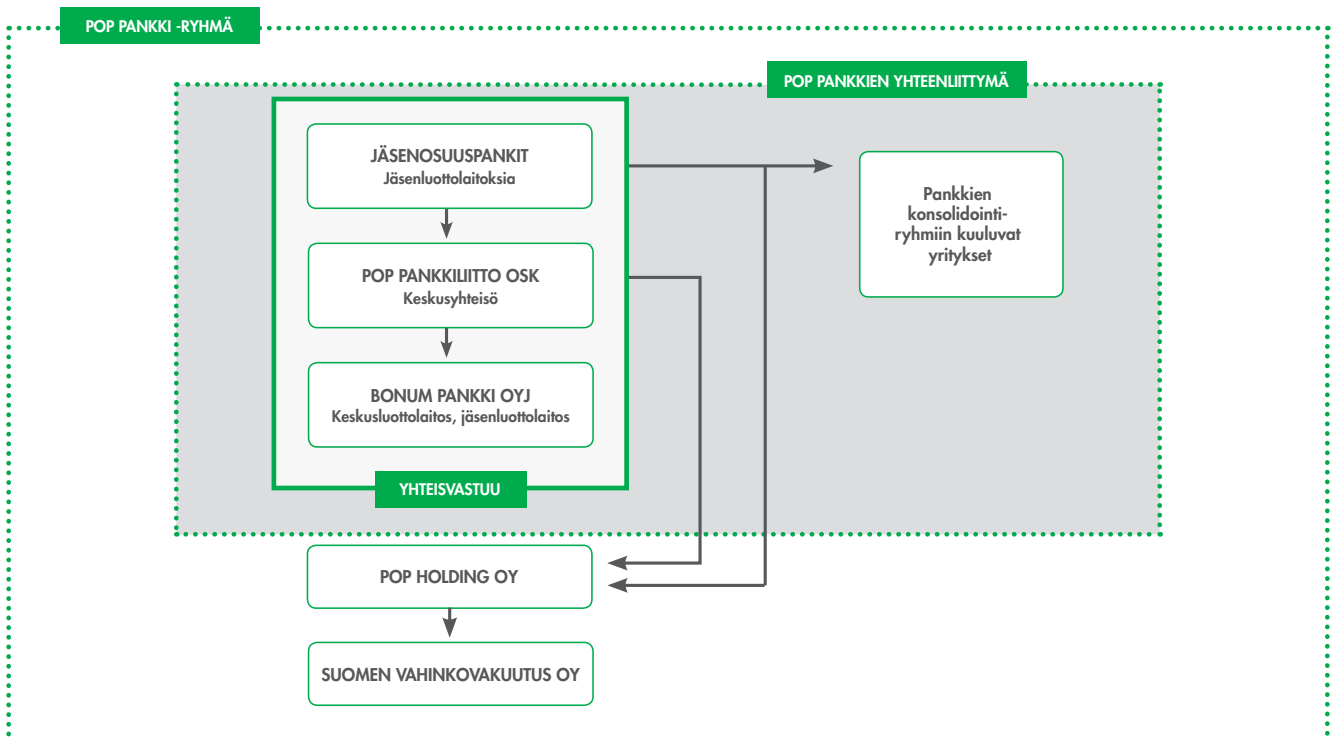
POP Pankkiliitto osk:n jäsenluottolaitoksia ovat 26 osuuspankkia sekä jäsenosuuspankkien keskusluottolaitoksena toimiva Bonum Pankki Oyj. POP Pankkien yhteenliittymä on laissa talletuspankkien yhteenliittymästä 599/2010 (jäljempänä Yhteenliittymälaki) määritelty juridinen kokonaisuus, jossa jäsenluottolaitoksilla ja keskusyhteisöllä on vastuu toistensa veloista ja sitoumuksista. POP Pankkien yhteenliittymän muodostavat keskusyhteisö POP Pankkiliitto osk, sen jäsenluottolaitokset, näiden konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joiden äänivallasta yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet. Jäsenluottolaitos-

ten konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset ovat pääasiassa kiinteistöyhtiöitä.

POP Pankki -ryhmään kuuluu POP Pankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen lisäksi myös muita yhteisöjä. Merkittävimmät POP Pankki -ryhmään sisältyvät yhteenliittymään kuulumattomat yhteisöt ovat POP Holding Oy ja sen kokonaan omistama Suomen Vahinkovakuutus Oy, jotka eivät ole keskinäisen vastuun piirissä. POP Pankki -ryhmä ei muodosta kirjanpitolain 1336/1997 mukaista konsernia, eikä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa 610/2014 määriteltyä konsolidointiryhmää. POP Pankkiliitto osk:lla tai sen jäsenosuuspankeilla ei ole toisiinsa nähden kansainvälisten IFRS-tilinpäätösstandardien mukaista määräysvaltaa, eikä Ryhmälle siten voida määritellä emoyhtiötä. Yhteenliittymälain mukaisesti POP Pankkiliitto osk:n hallitus on määritellyt Ryhmälle sen rakenteeseen soveltuvat tilinpäätösperiaatteet siltä osin, kuin IFRS-tilinpäätösstandardit eivät huomioi Ryhmän rakennetta. Tilinpäätösperiaatteet, jotka sisältävät kuvauksen jäsenosuuspankkien muodostamasta laskentateknisestä emoyhtiöstä, on esitetty POP Pankki -ryhmän yhdistellyn IFRS-tilinpäätöksen 2016 liitteessä 2.

Alla olevassa kuvassa on esitetty POP Pankki -ryhmän rakenne sekä yhteenliittymään ja yhteisvastuun piiriin kuuluvat yhteisöt.

POP Pankki -ryhmä, POP Pankkien yhteenliittymä ja yhteisvastuu

POP Pankki -ryhmän rakenteessa ei ole tapahtunut muutoksia katsauskaudella.

LIITE 2 POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

POP Pankki -ryhmän yhdistelty tilinpäätös on laadittu EU:ssa hyväksytyjä kansainvälisiä IFRS-standardeja (International Financial Reporting Standards) sekä standardeja koskevia tulkintoja (IFRIC) noudattaen.

Puolivuosisikatsaus 1.1.-30.6.2017 on laadittu IAS 34 Osavuosisikatsaukset -standardin ja POP Pankki -ryhmän yhdistellyssä IFRS-tilinpäätöksessä 31.12.2016 esitettyjen laatimisperiaatteiden mukaan.

Puolivuosisikatsauksen lukuja ei ole tilintarkastettu. Puolivuosisikatsauksen luvut esitetään tuhansina euroina, ellei toisin ole ilmoitettu. Laskelmissa ja taulukoissa esitetyt luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summasta. Kaikkien POP Pankki -ryhmään kuuluvien yhtiöiden toimintavaluutta on euro.

Jäljennökset POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksestä ja puolivuosisikatsauksesta ovat saatavissa keskusyhteisön toimitaloista osoitteesta Hevosenkentä 3, 02600 Espoo tai sähköisesti osoitteessa www.poppankki.fi. POP Pankki -ryhmä julkaisee vain yhden osavuosisikatsauksen.

IFRS 9 standardin käyttöönotto

Uusi IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardi (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) korvaa nykyisen IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen -standardin. IFRS 9 muuttaa rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista sekä sisältää rahoitusvarojen arvonalentumisen arviointiin uuden, odotettavissa oleviin luottotappioihin perustuvan mallin. Rahoitusvelkojen luokittelu ja arvostaminen vastaavat suurelta osin nykyisiä IAS 39:n vaatimuksia. Suojauslaskennan osalta on edelleen kolme suojauslaskentatyyppiä. Aiempaa useampia riskipositioita voidaan ottaa suojauslaskennan piiriin ja suojauslaskennan periaatteita on yhtenäistetty riskienhallinnan kanssa.

POP Pankki -ryhmä soveltaa standardia ensimmäisen kerran sen tullessa pakolliseksi 1.1.2018. Vertailulukuja ei oikaista. Standardin soveltamisen vaikutusta POP Pankki -ryhmän tilinpäätöseriin ei voida vielä arvioida luotettavasti, koska vaikutukset riippuvat erilaisten rahoitusinstrumenttien määrästä siirtymähetkellä sekä arvostamiseen sovellettavista laskentaperiaatteista sekä taloudellisesta toimintaympäristöstä. Standardin mukaiseen odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämiseen liittyvien laskentaprosessien määrittely ja testaus ovat vielä osittain kesken POP Pankki -ryhmässä.

Luokittelu ja arvostaminen

IFRS 9 mukaan rahoitusvarat luokitellaan ja arvostetaan niiden hallinnointiin sovellettavan liiketoimintamallin mukaan joko jaksotettuun hankintamenuon, käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

POP Pankki -ryhmän lainat ja saamiset tulevat jatkossakin arvostettaviksi jaksotettuun hankintamenuon mahdollisia pieniä muutoksia lukuun ottamatta. POP Pankki -ryhmällä ei ole tällä hetkellä eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia, mutta se voi jatkossa luokitella sellaisia sijoituksia, joiden rahavirrat koostuvat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksuista, arvostettavaksi jaksotettuun hankintamenuon niiden hallinnointiin sovellettavan liiketoimintamallin mukaisesti. Mahdollisella uudelleenluokittelulla ei kuitenkaan arvioida olevan merkittävää vaikutusta siirtymähetken omaan pääomaan.

Pääosa POP Pankki -ryhmän saamistodistuksista on sellaisia, jotka arvostetaan käypään arvoon ja joiden arvomuutos voidaan kirjata IFRS 9 -standardin mukaan laajaan tuloslaskelmaan. IAS 39 mukaisesti nämä saamistodistukset on luokiteltu myytävissä oleviin rahoitusvaroihin ja ne on arvostettu käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta.

IFRS 9 standardin mukaan osakkeet ja osuudet arvostetaan käypään arvoon ja niiden arvomuutokset kirjataan laajan tuloslaskelman erien sijaan pääosin tuloslaskelmaan. Jatkossa osake- ja rahastosijoitusten arvomuutokset tulevat raportoitaviksi tuloslaskelmassa jo ennen niiden realisoitumista, kun ne tällä hetkellä raportoidaan tuloslaskelmassa vasta siinä vaiheessa, kun sijoituksista luovutaan. Tuloslaskelmaan kirjataan myös sellaisten saamistodistusten arvomuutokset, joiden rahavirrat eivät koostu yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksuista.

IFRS 9 mukaisten luokittelu- ja arvostusperiaatteiden käyttöönotolla ei pääsääntöisesti ole vaikutuksia oman pääoman määrään, mutta sillä on vaikutuksia siirtymähetkellä POP Pankki -ryhmän käyvän arvon rahastoon ja kertyneisiin voittovaroihin sekä tulevilla tilikausilla POP Pankki -ryhmän sijoitustoiminnan nettotuottoihin ja laajaan tulokseen. Osake- ja rahastosijoitusten luokittelumuutoksilla ei ole siirtymähetkellä vaikutusta POP Pankki -ryhmän oman pääoman määrään, mutta sillä on vaikutuksia siirtymähetkellä POP Pankki -ryhmän

käyvän arvon rahastoon ja kertyneisiin voittovaroihin. Tulevilla tilikausilla luokittelumuutoksilla voi olla vaikutusta POP Pankkien yhteenliittymän vakavaraisuustunnuslukuun, mikäli yhteenliittymä ei lue tilikauden aikana kertynyttä tulosta omiin varoihin.

Luokittelun ja arvostusta koskevien muutosten määrälliset vaikutukset riippuvat POP Pankki -ryhmän sijoitussalkun rakenteesta standardin soveltamiseen siirtymisen hetkellä ja sen jälkeen.

Arvon alentumiset

IFRS 9 edellyttää arvonalentumistappion kirjaamista perustuen odotettuihin luottotappioihin kaikista vieraan pääoman ehtoista rahoitusvaroista, jotka arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun tai käypään arvoon muuten laajan tuloksen erien kautta sekä taseen ulkopuolisista luottositoumuksista. Odotettujen luottotappioiden määrittämisessä siirrytään 12 kuukaudelta odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaamisesta koko sopimuksen voimassaoloajalta odotettavissa olevan luottotappion kirjaamiseen luottoriskin lisääntyessä merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen.

Odotettavissa olevan luottotappion määrittäminen POP Pankki -ryhmässä tulee perustumaan neljään pääsegmenttiin:

- Henkilöasiakkaat (pl. maa- ja metsätalousasiakkaat)
- Yritysasiakkaat (pl. maa- ja metsätalousasiakkaat)
- Maa- ja metsätalousasiakkaat
- Sijoitussalkku

Odotettujen luottotappioiden laskenta perustuu jokaisessa segmentissä maksukyvyttömyyden todennäköisyyteen (PD, probability of default), tappio-osuuteen (LGD, loss given default) sekä vastuun määrään maksukyvyttömyshetkellä (EAD, exposure at default). Lisäksi luottoriskin merkittäväksi lisääntymiseksi on määriteltävä määrälliset ja laadulliset kriteerit, joiden toteutuessa sopimuksen odotettuja luottotappioita tarkastellaan sen koko voimassaoloajalta eikä vain 12 kuukauden ajalta.

Maksukyvyttömyyden todennäköisyyden määrittämisessä hyödynnetään POP Pankkien historiallisia maksukyvyttömyystilastoja (henkilö- ja yritysasiakkaat), POP Pankkien asiantuntijaluottoluokitusmallia (maa- ja metsätalousasiakkaat) sekä rahoitusmarkkinoilta saatavissa olevaa tietoa (sijoitussalkku). Tappio-osuudet perustuvat asiantuntijamalliin, jossa vakuuden tyyppi määrittää odotettujen luottotappioiden laskennas-

sa sovellettavan tappio-osuusprosentin. Vastuun määrä maksukyvyttömyshetkellä määritellään kunkin sopimuksen odotettujen kassavirtojen, sekä taseen ulkopuoliseen vastuuseen liittyvän tuotetyypin ominaisuuksien perusteella. Lisäksi sijoitussalkun eriin aiotaan soveltaa poikkeusta alhaisen luottoriskin saamisista.

IFRS 9 -standardi edellyttää kohtuudella saatavilla olevan taloudellisen informaation hyödyntämistä odotettujen luottotappioiden määrää arvioitaessa. Odotettujen luottotappioiden laskentaa varten on kehitetty kolmeen makrotalousskenaarioon ja niihin liittyviin todennäköisyyksiin perustuva malli, jolla laskennassa käytettäviä parametreja korjataan odotettuja luottotappioita määrittäessä.

IFRS 9 -standardin arvonalentumistappiota koskevien periaatteiden käyttöönotto pienentää POP Pankki -ryhmän oman pääoman määrää ja vaikuttaa POP Pankkien yhteenliittymän vakavaraisuustunnuslukuun, sillä odotettujen luottotappioiden määrän odotetaan kasvavan nykyisiin arvonalentumisiin verrattuna. Odotettujen luottotappioiden määrästä on tehty alustavia arviolaskelmia, mutta niiden määrä on herkkä odotettujen luottotappioiden laskennassa käytettäville laskentaparametreille, joiden osalta mallintaminen on POP Pankki -ryhmässä vielä kesken.

Siirryttäessä IFRS 9 -standardiin arvonalentumisten ja odotettujen luottotappioiden erotus vähennetään kertyneistä voittovaroista, mikä vähentää vakavaraisuuslaskennassa käytettäviä CET1 omia varoja. Euroopan Unionin tasolla on toistaiseksi epäselvää, millaisia siirtymäsäännöksiä CET1 omien varojen muutokseen tullaan soveltamaan, joten IFRS 9 -standardin vaikutusta POP Pankkien yhteenliittymän vakavaraisuustunnuslukuun ei ole vielä ollut mahdollista luotettavasti arvioida. Lisäksi IFRS 9 -standardin käyttöönoton jälkeen odotettujen luottotappioiden muutokset tulevat vaikuttamaan jäsenluottolaitosten ja POP Pankki -ryhmän tulokseen, laajaan tulokseen ja käyvän arvon rahastoon.

Suojauslaskenta

IFRS 9 mahdollistaa myös nykyisen IAS 39 -standardin noudattamisen jatkamisen suojauslaskennassa. POP Pankki -ryhmässä ei ole vielä tehty päätöstä IFRS 9 -standardiin siirtymisestä suojauslaskennan osalta. POP Pankki -ryhmä tulee mahdollisesti siirtämään IFRS 9 mukaisen suojauslaskennan käyttöönottoa myöhemmälle tilikaudelle, koska ryhmän jäsenluottolaitoksilla on tällä hetkellä suojaavia instrumentteja vain vähäisessä määrin.

LIITE 3 POP Pankki -ryhmän toimintasegmentit

POP Pankki -ryhmän toimintasegmenttejä ovat pankki-toiminta ja vakuutus-toiminta. Toimintasegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen johdolle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Toimintasegmenttien raportoinnissa noudatetaan Ryhmän IFRS-tilinpäätöksessä sovellettuja laadintaperiaatteita, jotka on esitetty tilinpäätöksen liitteessä 2. POP Pankki -ryhmän ylin operatiivinen päätöksentekijä on Ryhmän keskusyhteisönä toimivan POP Pankkiliitto osk:n hallitus. Keskusyhteisön tehtävänä on vastata resurssien kohdistamisesta ja toiminnan tuloksellisuuden arvioinnista.

Pankkitoimintasegmentti sisältää jäsenosuuspankit ja Bonum Pankki Oyj:n. Osuuspankit harjoittavat vähittäispankkitoimintaa ja Bonum Pankki Oyj toimii näiden keskusluottolaitoksena. Pankkitoiminnan merkittävimmät tuottoerät ovat korkokate, palkkiotuotot ja sijoitustoiminnan tuotot. Merkittävimmät kuluerät ovat henkilöstökulut ja muut liiketoiminnan kulut.

Vakuutussegmentin muodostaa Suomen Vahinkovakuutus Oy, joka myöntää ajoneuvo-, omaisuus- ja henkilövakuutuksia henkilöasiakkaille. Vakuutus-toiminnan merkittävimmät tuottoerät ovat vakuutusmaksutuotot ja sijoitustoiminnan nettotuotot. Vakuutus-toiminnan merkittävimmät kuluerät ovat henkilöstökulut ja liiketoiminnan muut kulut.

Pankkitoimintasegmenttiin kuuluvien pankkien väliset liiketoimet on eliminoitu segmenttiraportoinnissa. Segmenttien välinen hinnoittelu perustuu markkinahintoihin. Pankkisegmentin ja vakuutussegmentin väliset liiketoimet sisältyvät täsmäytyslaskelmilla esitettyihin eliminointeihin. Kohdistamattomat erät sisältävät muihin toimintoihin liittyvät tuloslaskelma- ja tase-erät. Muihin toimintoihin kuuluvat yhteisöt ovat POP Holding Oy ja POP Pankkiliitto osk sekä vertailukaudella purettu POP Pankkien vakuusrahasto.

POP PANKKI -RYHMÄN TOIMINTASEGMENTIT 2017

Tuloslaskelma 1.1.–30.6.2017

(1 000 euroa)	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Segmentit yhteensä
Korkokate	30 706	-	30 706
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	14 504	-	14 504
Kaupankäynnin nettotuotot	176	-	176
Sijoitustoiminnan nettotuotot	8 531	-	8 531
Vahinkovakuutus-toiminnan nettotuotot	-	4 829	4 829
Liiketoiminnan muut tuotot	2 906	-	2 906
Liiketoiminnan tuotot yhteensä*	56 823	4 829	61 652
Henkilöstökulut	-14 688	-3 070	-17 758
Liiketoiminnan muut kulut	-25 507	-1 791	-27 298
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-2 431	-678	-3 109
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-42 626	-5 539	-48 165
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	-2 743	-	-2 743
Tulos ennen veroja	11 454	-710	10 744
Tuloverot	-1 958	6	-1 952
Katsauskauden tulos	9 496	-704	8 791
*Liiketoiminnan tuotoista ulkoista	56 822	4 829	61 651
Liiketoiminnan tuotoista sisäistä	1	-	-

Tase 30.6.2017

(1 000 euroa)	Pankki- toiminta	Vakuutus- toiminta	Segmentit yhteensä
Varat			
Käteiset varat	87 060	-	87 060
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat varat	1 562	-	1 562
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	60 160	10 179	70 339
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 280 898	-	3 280 898
Johdannaiset	1 412	-	1 412
Sijoitusomaisuus	852 642	-	852 642
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-	47 530	47 530
Aineettomat hyödykkeet	4 396	7 314	11 710
Aineelliset hyödykkeet	32 132	38	32 170
Muut varat	21 334	137	21 471
Verosaamiset	1 432	6	1 439
Varat yhteensä	4 343 029	65 205	4 408 234
Velat			
Velat luottolaitoksille	6 997	-	6 997
Velat asiakkaille	3 578 926	-	3 578 926
Vahinkovakuutustoiminnan velat	-	36 815	36 815
Liikkeeseen lasketut velkakirjat	109 609	-	109 609
Lisäosuuspääoma	33 974	-	33 974
Muut velat	54 924	1 643	56 567
Verovelat	25 703	305	26 008
Velat yhteensä	3 810 133	38 763	3 848 896

POP PANKKI -RYHMÄN TOIMINTASEGMENTIT 2016

Tuloslaskelma 1.1.–30.6.2016

(1 000 euroa)	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Segmentit yhteensä
Korkokate	30 719	-	30 719
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	14 524	-	14 524
Kaupankäynnin nettotuotot	236	-	236
Sijoitustoiminnan nettotuotot	4 586	-	4 586
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	-	3 225	3 225
Liiketoiminnan muut tuotot	12 661	-	12 661
Liiketoiminnan tuotot yhteensä*	62 727	3 225	65 951
Henkilöstökulut	-14 849	-3 189	-18 038
Liiketoiminnan muut kulut	-23 461	-1 629	-25 090
Poistot ja arvonalentumistappiot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-2 118	-662	-2 779
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-40 427	-5 480	-45 907
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	-2 420	-	-2 420
Tulos ennen veroja	19 880	-2 256	17 624
Tuloverot	-4 528	1	-4 527
Katsauskauden tulos	15 351	-2 255	13 097
*Liiketoiminnan tuotoista ulkoista	62 727	3 225	65 951
Liiketoiminnan tuotoista sisäistä	-	-	-

Tase 31.12.2016

(1 000 euroa)	Pankki-toiminta	Vakuutus-toiminta	Segmentit yhteensä
Varat			
Käteiset varat	99 174	-	99 174
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat varat	1 681	-	1 681
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	68 611	8 676	77 287
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 216 152	-	3 216 152
Johdannaiset	2 541	-	2 541
Sijoitusomaisuus	829 085	-	829 085
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-	42 915	42 915
Aineettomat hyödykkeet	4 947	7 726	12 674
Aineelliset hyödykkeet	32 781	43	32 824
Muut varat	15 311	103	15 414
Verosaamiset	966	-	966
Varat yhteensä	4 271 248	59 462	4 330 711
Velat			
Velat luottolaitoksille	11 385	-	11 385
Velat asiakkaille	3 510 967	-	3 510 967
Vahinkovakuutustoiminnan velat	-	32 420	32 420
Liikkeeseen lasketut velkakirjat	100 220	-	100 220
Lisäosuuspääoma	37 512	-	37 512
Muut velat	64 018	1 815	65 832
Verovelat	26 746	260	27 006
Velat yhteensä	3 750 847	34 495	3 785 342

TÄSMÄYTYSLASKELMAT

Tuotot

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017	1.1.–30.6.2016
Segmenttien tuotot yhteensä	61 652	65 951
Segmenttienväliset sisäisten erien eliminoinnit	-1	-
Kohdistamattomat tuotot, muut toiminnot	-5 087	3 458
Segmenttien ja muiden toimintojen väliset sisäisten erien eliminoinnit	5 250	-11 909
Ryhmän tuotot yhteensä	61 815	57 500

Tulos

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017	1.1.–30.6.2016
Segmenttien tulos yhteensä	8 791	13 097
Kohdistamattomat erät	510	-8 658
Ryhmän tulos yhteensä	9 302	4 438

Varat

(1 000 euroa)	30.6.2017	31.12.2016
Segmenttien varat yhteensä	4 408 234	4 330 711
Segmenttien väliset sisäisten erien eliminoinnit	-4 250	-4 135
Kohdistamattomat varat, muut toiminnot	-190 267	99 091
Segmenttien ja muiden toimintojen väliset sisäisten erien eliminoinnit	96 865	-196 249
Ryhmän varat yhteensä	4 310 582	4 229 417

Velat

(1 000 euroa)	30.6.2017	31.12.2016
Segmenttien velat yhteensä	3 848 896	3 785 342
Segmenttien väliset sisäisten erien eliminoinnit	-4 250	-4 135
Kohdistamattomat velat, muut toiminnot	-40 166	-46 523
Segmenttien ja muiden toimintojen väliset sisäisten erien eliminoinnit	29 038	31 712
Ryhmän velat yhteensä	3 833 518	3 766 396

LIITE 4 Korkotuotot ja -kulut

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017	1.1.–30.6.2016
Korkotuotot		
Saamisista luottolaitoksilta	411	486
Saamisista asiakkailta*	34 709	35 672
Saamistodistuksista	2 031	2 095
Suojaavista johdannaissopimuksista	1 161	1 687
Muut korkotuotot	310	292
Korkotuotot yhteensä	38 621	40 233
Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	-162	-200
Veloista asiakkaille	-7 374	-9 133
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	-491	-235
Suojaavista johdannaissopimuksista	-	-1
Muut korkokulut	-18	-39
Korkokulut yhteensä	-8 045	-9 608
Korkokate	30 575	30 625
*Arvonalentuneista lainoista	-412	-483

Negatiivisilla koroilla ei ollut olennaista vaikutusta POP Pankki -ryhmän korkotuottoihin. Korkokulut sisältävät negatiivisia korkotuottoja 501 tuhatta euroa.

LIITE 5 Palkkiotuotot ja -kulut, netto

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017	1.1.–30.6.2016
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	4 070	3 928
Korttiliiketoiminnasta	1 883	2 355
Talletuksista	243	221
Maksujenvälityksestä	5 637	5 453
Lainopillisista tehtävistä	1 080	948
Välitetystä toiminnasta	1 555	1 909
Takausten myöntämisestä	303	305
Rahastoista	1 114	943
Muut palkkiotuotot	507	469
Palkkiotuotot yhteensä	16 391	16 532
Palkkiokulut		
Korttiliiketoiminnasta	-498	-722
Maksujenvälityksestä	-1 136	-1 244
Muut palkkiokulut	-254	-321
Palkkiokulut yhteensä	-1 888	-2 287
Palkkiotuotot ja kulut, netto	14 503	14 245

Palkkiotuottojen ja -kulujen ryhmittelyä on muutettu paremmin liiketoimintoja kuvaavaksi. Ryhmittelyn muuttaminen on vaikuttanut vertailuvuoden esitystapaan. Vertailukauden palkkiokuluissa on esitetty aiemmin liiketoiminnan muissa kuluissa esitettyjä kuluja 1,7 miljoonaa euroa.

LIITE 6 Sijoitustoiminnan nettotuotot

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017	1.1.–30.6.2016
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot		
Saamistodistuksista		
Myyntivoitot ja -tappiot	-19	32
Arvon alentumiset	-	1
Käyvän arvon rahastosta siirretyt	846	400
Saamistodistuksista yhteensä	827	432
Osakkeista ja osuuksista		
Osinkotuotot	2 223	1 765
Myyntivoitot ja -tappiot	637	274
Arvon alentumiset	-39	-1 513
Käyvän arvon rahastosta siirretyt	4 490	5 267
Osakkeista ja osuuksista yhteensä	7 310	5 794
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	8 137	6 226
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot		
Vuokratuotot	1 679	2 094
Myyntivoitot ja -tappiot	211	25
Muut tuotot sijoituskiinteistöistä	79	42
Vastike- ja hoitokulut	-1 230	-1 350
Poistot ja arvonalentumiset sijoituskiinteistöistä	-705	-650
Muut kulut sijoituskiinteistöistä	-4	-13
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä	29	149
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	8 167	6 375

LIITE 7 Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017	1.1.–30.6.2016
Vakuutusmaksutuotot		
Vakuutusmaksutulo	20 815	18 115
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-3 337	-2 186
Vakuutusmaksutuotot brutto	17 479	15 929
Jälleenvakuuttajien osuus	-482	-185
Vakuutusmaksutuotot yhteensä	16 997	15 744
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-11 417	-9 942
Korvausvastuun muutos	-1 729	-3 551
Korvauskulut yhteensä, brutto	-13 147	-13 493
Jälleenvakuuttajien osuus	423	850
Korvauskulut yhteensä	-12 724	-12 643
Sijoitustoiminnan nettotuotot	556	132
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot yhteensä	4 829	3 233

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017	1.1.–30.6.2016
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot		
Saamistodistuksista		
Korkotuotot	125	66
Myyntivoitot ja -tappiot	-	30
Käyvän arvon rahastosta siirretyt	100	-
Saamistodistuksista yhteensä	225	96
Osakkeista ja osuuksista		
Osinkotuotot	40	7
Myyntivoitot ja -tappiot	-	30
Käyvän arvon rahastosta siirretyt	104	-
Osakkeista ja osuuksista yhteensä	144	37
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	369	133
Muut sijoitustoiminnan tuotot ja kulut		
Korkotuotot	28	27
Korkokulut	-1	-1
Muut sijoitustoiminnan tuotot	207	14
Sijoitustoiminnan hoitokulut	-47	-41
Muut sijoitustoiminnan tuotot ja kulut yhteensä	187	-1
Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	556	132

Vahinkovakuutusyhtiön sijoitustoiminnan nettotuotot sisältävät kaikki sijoituksista aiheutuvat tuotot ja kulut.

LIITE 8 Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu

Rahoitusvarat 30.6.2017

(1 000 euroa)	Lainat ja saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Suojaavat johdannaiset	Myytavissä olevat	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat	87 060	-	-	-	87 060
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat varat	-	1 562	-	-	1 562
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	66 588	-	-	-	66 588
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 256 837	-	-	-	3 256 837
Johdannaiset	-	-	1 412	-	1 412
Sijoitusomaisuus					
Saamistodistukset	-	-	-	434 427	434 427
Osakkeet ja osuudet	-	-	-	305 077	305 077
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-	-	-	30 925	30 925
Rahoitusvarat yhteensä	3 410 485	1 562	1 412	770 430	4 183 889

Sijoitusomaisuus -tase-erä sisältää lisäksi sijoituskiinteistöt 36 903 tuhatta euroa, jotka eivät kuulu rahoitusvaroihin. Vahinkovakuutustoiminnan varat sisältää muita kuin rahoitusvaroja yhteensä 16 604 tuhatta euroa, näistä pääosa muodostuu vakuutussaamisista asiakkailta.

Rahoitusvelat 30.6.2017

(1 000 euroa)	Muut rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille	7 182	7 182
Velat asiakkaille	3 569 796	3 569 796
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	109 609	109 609
Lisäosuuspääoma	33 974	33 974
Rahoitusvelat yhteensä	3 720 561	3 720 561

Rahoitusvarat 31.12.2016

(1 000 euroa)	Lainat ja saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Suojaavat johdannaiset	Myytävissä olevat	Kirjanpitoarvo yhteensä
Käteiset varat	99 174	-	-	-	99 174
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat svarat	-	1 681	-	-	1 681
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	73 515	-	-	-	73 515
Lainat ja saamiset asiakkailta	3 188 681	-	-	-	3 188 681
Johdannaiset	-	-	2 541	-	2 541
Sijoitusomaisuus					-
Saamistodistukset	-	-	-	411 948	411 948
Osakkeet ja osuudet	-	-	-	305 816	305 816
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-	-	-	28 629	28 629
Rahoitusvarat yhteensä	3 361 370	1 681	2 541	746 393	4 111 985

Sijoitusomaisuus -tase-erä sisältää lisäksi sijoituskiinteistöt 36 598 tuhatta euroa, jotka eivät kuulu rahoitusvaroihin. Vahinkovakuutustoiminnan varat sisältää muita kuin rahoitusvaroja yhteensä 14 285 tuhatta euroa, näistä pääosa muodostuu vakuutussaamisista asiakkailta.

Rahoitusvelat 31.12.2016

(1 000 euroa)	Muut rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo yhteensä
Velat luottolaitoksille	11 385	11 385
Velat asiakkaille	3 505 090	3 505 090
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	100 220	100 220
Lisäosuuspääoma	37 512	37 512
Rahoitusvelat yhteensä	3 654 206	3 654 206

LIITE 9 Lainat ja saamiset

(1 000 euroa)	30.6.2017	31.12.2016
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	46 133	47 164
Muut	20 455	26 351
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta yhteensä	66 588	73 515
Lainat ja saamiset asiakkailta		
Lainat	3 174 301	3 107 229
Valtion varoista välitetyt lainat	6 541	7 311
Takaussaamiset	22	49
Käytetyt tililuotot	42 009	41 927
Luottokorttisaamiset	32 496	31 296
Muut saamiset	1 468	868
Lainat ja saamiset asiakkailta yhteensä	3 256 837	3 188 681
Lainat ja saamiset yhteensä	3 323 425	3 262 196

POP Pankki -ryhmään kuuluvat POP Pankit ovat lisäksi välittäneet vertailukaudella Aktia Hypoteekkipankki Oyj:n luottoja. POP Pankkien välittämien luottojen määrä 31.12.2016 oli 33 311 tuhatta euroa. Yhteistyö on päättynyt ja kaikki lainat on siirretty POP Pankkien taseisiin.

Kauden aikana kirjatut arvonalentumistappiot lainoista ja saamisista

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017	1.1.–30.6.2016
Arvonalentumistappioiden lisäykset	-3 088	-2 747
Arvonalentumistappioiden peruutukset	427	401
Saamisryhmäkohtaisten arvonalentumistappioiden muutos	-44	-67
Arvonalentumistappioiden peruutukset lopullisista luottotappioista	571	706
Lopulliset luottotappiot	-610	-714
Arvonalentumistappiot lainoista ja saamisista	-2 743	-2 420

Lainojen ja saamisten kertyneet arvonalentumistappiot taseessa

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017	1.1.–31.12.2016
Arvonalentumistappiot kauden alussa	21 667	16 933
+ Arvonalentumistappioiden lisäykset	3 088	7 336
- Arvonalentumistappioiden peruutukset	-427	-777
+/- Saamisryhmäkohtaisten arvonalentumistappioiden muutos	44	101
- Arvonalentumistappioiden peruutukset lopullisista luottotappioista	-571	-1 927
Arvonalentumistappiot kauden lopussa	23 799	21 667

LIITE 10 Sijoitusomaisuus

(1 000 euroa)	30.6.2017	31.12.2016
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	434 427	411 948
Osakkeet ja osuudet	305 077	305 816
Sijoituskiinteistöt	36 903	36 598
Sijoitusomaisuus yhteensä	776 408	754 362

Vakuutustoimintaan liittyvät sijoitukset sisältyvät vahinkovakuutustoiminnan varoihin. Vahinkovakuutustoiminnan varat on esitetty liitteessä 11.

Myytavissä olevien rahoitusvarojen arvonalentumistappiot

(1 000 euroa)	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Arvonalentumistappiot 1.1.2017	375	3 705	4 081
+ Arvonalentumistappioiden lisäykset	-	39	39
- Arvonalentumistappioiden peruutukset	-375	-1 257	-1 632
Arvonalentumistappiot 30.06.2017	-	2 488	2 488

(1 000 euroa)	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Arvonalentumistappiot 1.1.2016	376	5 829	6 205
+ Arvonalentumistappioiden lisäykset	7	1 446	1 452
- Arvonalentumistappioiden peruutukset	-8	-3 569	-3 577
Arvonalentumistappiot 31.12.2016	375	3 705	4 081

LIITE 11 Vahinkovakuutustoiminnan varat

(1 000 euroa)	30.6.2017	31.12.2016
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	6 353	5 806
Joukkovelkakirjalainat	24 573	22 824
Muut varat		
Muut saamiset		
Ensivakuutustoiminnasta	16 260	13 749
Muut saamiset	344	537
Vahinkovakuutustoiminnan varat yhteensä	47 530	42 915

LIITE12 Velat luottolaitoksille ja asiakkaille

(1 000 euroa)	30.6.2017	31.12.2016
Velat luottolaitoksille		
Vaadittaessa maksettavat	5 997	5 893
Muut kuin vaadittaessa maksettavat	1 185	5 492
Velat luottolaitoksille yhteensä	7 182	11 385
Velat asiakkaille		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	2 690 030	2 559 514
Muut kuin vaadittaessa maksettavat	871 899	935 748
Muut rahoitusvelat		
Muut kuin vaadittaessa maksettavat	7 867	9 829
Velat asiakkaille yhteensä	3 569 796	3 505 090
Velat luottolaitoksille ja asiakkaille yhteensä	3 576 979	3 516 475

LIITE 13 Vahinkovakuutustoiminnan velat

(1 000 euroa)	30.6.2017	31.12.2016
Vakuutusvelka	30 740	26 586
Velat ensivakuutustoiminnasta	218	235
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	585	189
Muut	5 243	5 411
Vahinkovakuutustoiminnan velat yhteensä	36 786	32 420

Vakuutusvelka

(1 000 euroa)	30.6.2017	31.12.2016
Vakuutusmaksuvastuu	16 235	12 899
Jälleenvakuuttajien osuus	-489	-
Korvausvastuu	16 480	14 751
Jälleenvakuuttajien osuus	-1 487	-1 064
Vakuutusvelka yhteensä	30 740	26 586

Vakuutusvelka muodostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta. Vakuutusmaksutuloon kirjataan vakuutusmaksut niiltä sopimuskausilta, jotka ovat alkaneet tilikauden aikana. Katsauskauden jälkeiseen aikaan kohdistuva osuus vakuutusmaksutulosta kirjataan taseeseen vakuutusmaksuvelkana. Korvausvastuu muodostuu sekä tapauskohtaisesti että aikaisempiin vakuutusmaksutuottoihin suhteutetusta kollektiivivaruksesta ja sisältää korvaukset kauden päättyessä jo sattuneista, mutta vielä maksamatta olevista vahingoista sekä vielä ilmoittamatta olevista vahingoista.

LIITE 14 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

(1 000 euroa)	30.6.2017	31.12.2016
Joukkovelkakirjalainat	99 618	99 521
Muut		
Sijoitustodistukset	9 991	699
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä	109 609	100 220

POP Pankkien keskusluottolaitos Bonum Pankki Oyj on laskenut liikkeeseen tilikaudella 2016 kolmivuotisen vaihtuvakorkoisen 100 miljoonan euron vakuudettoman joukkovelkakirjalainan. Laina on listattu Helsingin pörssiin. Katauskauden aikana Bonum Pankki laski liikkeeseen kaksi sijoitustodistusta nimellispääomaltaan 5 miljoonaa euroa.

LIITE 15 Annetut vakuudet

(1 000 euroa)	30.6.2017	31.12.2016
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Pantit	2 546	2 164
Kiinnitykset	400	400
Suomen Pankille annettu vakuus	26 487	36 403
Annetut vakuudet yhteensä	29 433	38 967

LIITE 16 Taseen ulkopuoliset sitoumukset

(1 000 euroa)	30.6.2017	31.12.2016
Takaukset	23 332	23 727
Luottolupaukset	198 750	193 807
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	222 082	217 534

LIITE 17 Käyvät arvot arvostusmenetelmän mukaisesti

Toistuvasti käypään arvoon arvostetut erät 30.6.2017

(1 000 euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Käypä arvo yhteensä	Kirjanpito-arvo
Rahoitusvarat					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat					
Pankkitoiminta	-	-	1 562	1 562	1 562
Johdannaiset					
Pankkitoiminta	-	1 412	-	1 412	1 412
Myytäviksi olevat rahoitusvarat					
Pankkitoiminta	517 246	203 432	18 826	739 504	739 504
Vakuutustoiminta	30 925	-	-	30 925	30 925
Rahoitusvarat yhteensä	548 171	204 845	20 388	773 404	773 404

Jaksotettuun hankintamenuun arvostetut erät 30.6.2017

(1 000 euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Käypä arvo yhteensä	Kirjanpito-arvo
Rahoitusvarat					
Lainat ja saamiset					
Pankkitoiminta	-	3 344 907	-	3 344 907	3 323 425
Jaksotettuun hankintamenuun arvostetut varat yhteensä	-	3 344 907	-	3 344 907	3 323 425
Rahoitusvelat					
Muut rahoitusvelat					
Pankkitoiminta	-	3 715 270	-	3 715 270	3 720 561
Jaksotettuun hankintamenuun arvostetut velat yhteensä	-	3 715 270	-	3 715 270	3 720 561

Toistuvasti käypään arvoon arvostetut erät 31.12.2016

(1 000 euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Käypä arvo yhteensä	Kirjanpito-arvo
Rahoitusvarat					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat					
Pankkitoiminta	-	-	1 681	1 681	1 681
Johdannaiset					
Pankkitoiminta	-	2 541	-	2 541	2 541
Myytäviksi olevat rahoitusvarat					
Pankkitoiminta	506 889	194 841	16 035	717 764	717 764
Vakuutustoiminta	28 629	-	-	28 629	28 629
Rahoitusvarat yhteensä	535 518	197 381	17 715	750 615	750 615

Jaksotettuun hankintamenuon arvostetut erät 31.12.2016

(1 000 euroa)	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Käypä arvo yhteensä	Kirjanpito-arvo
Rahoitusvarat					
Lainat ja saamiset					
Pankkitoiminta	-	3 290 469	-	3 290 469	3 262 196
Jaksotettuun hankintamenuon arvostetut varat yhteensä	-	3 290 469	-	3 290 469	3 262 196
Rahoitusvelat					
Muut rahoitusvelat					
Pankkitoiminta	-	3 655 585	-	3 655 585	3 654 206
Jaksotettuun hankintamenuon arvostetut velat yhteensä	-	3 655 585	-	3 655 585	3 654 206

Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvän arvon määrittäminen

Rahoitusvarat ja -velat merkitään taseeseen käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenuon. Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja arvostaminen on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen liitteessä 2 POP Pankki -ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.

Käyvän arvon hierarkiat

Taso 1 sisältää rahoitusinstrumentit, joiden arvo määräytyy likvideiltä markkinoilta saatavien markkinahintanoteerausten perusteella. Likvideiksi markkinoiksi katsotaan sellaiset markkinat, joilta hintanoteeraukset saadaan säännöllisesti. Tähän ryhmään merkitään kaikki julkisesti noteeratut arvopaperit.

Taso 2 sisältää sellaiset rahoitusinstrumentit, joiden arvostuksessa käytetään yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä tai -malleja, jotka perustuvat todennettavissa oleviin markkinahintoihin perustuviin oletuksiin. Tasolle 2 merkittyjen rahoitusinstrumenttien käypä arvo voi perustua esimerkiksi rahoitusvälineen osien markkinanoteerauksesta johdettuun arvoon. Tähän ryhmään merkitään mm. korkojohdannaiset sekä muut instrumentit, joilla ei käydä kauppaa likvideillä markkinoilla.

Taso 3 sisältää sellaiset rahoitusinstrumentit ja muut varat, joiden käypä arvo ei perustu markkinanoteerauksiin tai arvostusmenetelmien tai -mallien avulla todennettavissa olevien markkinahintojen perusteella laskettuun arvoon. Arvostusmenetelmissä käytettyihin oletuksiin liittyy usein epävarmuutta. Tasolle 3 merkittyjen varojen käypä arvo perustuu usein kolmannelta osapuolelta saatuu hintatietoon. Tähän ryhmään merkitään mm. noteeraamattomat osakkeet ja rahastot.

Siirrot käyvän arvon hierarkiatasojen välillä

Siirrot hierarkiatasojen välillä katsotaan tapahtuneen siirron aiheuttaneen tapahtuman tai olosuhteiden muutoksen toteutumispäivänä.

Katsauskaudella on siirretty arvopapereita 400 tuhatta euroa hierarkiatasolta 1 hierarkiatasolle 3. Kyseiselle sijoitukselle ei ole saatu julkista noteerausta, minkä vuoksi ne on siirretty hierarkiatasolle 3.

TASOLLE 3 MERKITYJEN TOISTUVASTI KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETTUIJEN RAHOITUSVAROJEN TAPAHTUMAT

Tasolle 3 merkittyjen käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavien rahoitusvarojen tapahtumat

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017 Pankkitoiminta	1.1.–31.12.2016 Pankkitoiminta
Kirjanpitoarvo kauden alussa	1 681	3 383
+ Hankinnat	200	196
- Myynnit	-320	-368
- Kauden aikana erääntyneet	-	-1 600
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoituneet arvomuutokset	-5	34
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoitumattomat arvomuutokset	6	36
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	1 562	1 681

Tasolle 3 merkittyjen myytävissä olevien rahoitusvarojen tapahtumat

(1 000 euroa)	1.1.–30.6.2017 Pankkitoiminta	1.1.–31.12.2016 Pankkitoiminta
Kirjanpitoarvo kauden alussa	16 035	30 959
+ Hankinnat	2 136	4 052
- Myynnit	-353	-12 435
- Kauden aikana erääntyneet	-101	-1 105
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoituneet arvomuutokset	-2	-668
+/- Tuloslaskelmaan kirjatut realisoitumattomat arvomuutokset	-38	-50
+/- Laajan tuloksen eriin kirjatut arvomuutokset	751	228
+ Siirrot tasolle 3	400	-
- Siirrot tasolle 1 ja 2	-	-4 947
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	18 826	16 035

HERKKYYSANALYYSI TASOLLE 3 MERKITYILLE RAHOITUSVAROILLE

Myytävissä olevat rahoitusvarat 30.6.2017

(1 000 euroa)	Kirjanpitoarvo	Mahdollinen vaikutus omaan pääomaan	
		Positiivinen	Negatiivinen
Pankkitoiminta	18 381	1 653	-1 653
Myytävissä olevat rahoitusvarat yhteensä	18 381	1 653	-1 653

Myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.2016

(1 000 euroa)	Kirjanpitoarvo	Mahdollinen vaikutus omaan pääomaan	
		Positiivinen	Negatiivinen
Pankkitoiminta	15 925	1 481	-1 481
Myytävissä olevat rahoitusvarat yhteensä	15 925	1 481	-1 481

Tasolle 3 merkittyjen toistuvasti käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen käyvän arvon herkkyys on laskettu korkosidonnaisille sijoituksille olettamalla korkotason muuttuvan yhden prosentin ja muille sijoituksille olettamalla arvopaperin käyvän arvon muuttuvan 15 prosenttia.

POP Pankki -ryhmällä ei ole kertaluonteisesti käypään arvoon arvostettuja varoja.

LIITE 18 Lähipiiritiedot

POP Pankki -ryhmän lähipiiriin kuuluvat POP Pankkiliitto osk:n hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä näiden läheiset perheenjäsenet. Lähipiiriin kuuluu myös POP Pankkiliitto osk:n toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa. Lisäksi lähipiiriin kuuluvat edellä mainittujen henkilöiden määräysvallassa olevat yritykset.

Lähipiiriliiketoimissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia 31.12.2016 jälkeen.

Liite 19 Vakavaraisuus

POP Pankkien yhteenliittymä muodostuu keskusyhteisöstä (POP Pankkiliitto osk), keskusyhteisön jäsenluottolaitoksista, jäsenluottolaitosten konsolidointiryhmiin kuuluvista yrityksistä ja sellaisista luottolaitoksista, rahoituslaitoksista ja palveluyrityksistä, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet. Tarkemmat tiedot konsolidointiryhmään kuuluvista yhteisöistä on ilmoitettu liitteessä 1.

Pilari III –julkistamisvaateita on esitetty POP Pankki -ryhmän yhdistellyn IFRS-tilinpäätöksen 31.12.2016 riskienhallintaa ja vakavaraisuuden hallintaa käsittelevässä liitteessä 4 sekä hallinto- ja ohjausjärjestelmiä käsittelevässä liitteessä 3. Palkitsemista koskevat julkistamisvaateet on esitetty hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevassa liitteessä 3 sekä henkilöstökuluja koskevassa liitteessä 13.

POP Pankkien yhteenliittymän luottoriskin pääomavaade lasketaan standardimenetelmällä ja operatiivisen riskin pääomavaade perusmenetelmällä. Markkinariskin pääomavaade lasketaan perusmenetelmällä valuuttapositionille.

(1 000 euroa)	30.6.2017	31.12.2016
Omat varat		
Ydinpääoma ennen vähennyksiä	509 993	486 655
Vähennykset ydinpääomasta	-4 621	-5 245
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	505 372	455 542
Ensisijainen lisäpääoma ennen vähennyksiä	6 142	6 897
Vähennykset ensisijaisesta lisäpääomasta	-	-
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	6 142	6 897
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	511 514	488 307
Toissijainen pääoma ennen vähennyksiä	3 071	2 759
Vähennykset toissijaisesta pääomasta	-	-
Toissijainen pääoma (T2) yhteensä	3 071	2 759
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	514 585	491 065
Riskipainotetut erät yhteensä	2 371 723	2 308 526
josta luottoriskin osuus	2 153 847	2 084 072
josta vastuun arvonokaisuriski (CVA)	622	1 321
josta markkinariskin osuus (valuuttakurssiriski)	19 718	25 597
josta operatiivisen riskin osuus	197 536	197 536
Luottolaitoslain mukainen kiinteä lisäpääomapuskuri (2,5 %)	59 293	57 713
Vastasyklinen pääomapuskuri	340	222
Ydinvakavaraisuussuhde (CET1-%)	21,3 %	20,9 %
Vakavaraisuussuhde ensisijaisilla omilla varoilla (T1-%)	21,6 %	21,2 %
Kokonaisvakavaraisuussuhde (TC-%)	21,7 %	21,3 %
Vähimmäisomavaraisuusaste		
Ensisijainen pääoma (T1)	511 514	488 307
Vastuut yhteensä	4 379 988	4 291 563
Vähimmäisomavaraisuusaste, %	11,7 %	11,4 %

LISÄTIETOJA

Toimitusjohtaja Pekka Lemettinen, puh. 040 503 5411
ja liiketoimintajohtaja Jaakko Pulli, puh. 050 420 0925

www.poppankki.fi

Puolivuosisikatsauksen lukuja ei ole tilintarkastettu.

Espoossa 22.8.2017
POP Pankkiliitto osk:n hallitus

POP Pankki